

УДК 747+378

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФОРМАЛЬНОГО ТА НЕФОРМАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОСТОРУ НА БАЗІ ЗВО ТВОРЧОГО СПРЯМУВАННЯ

Аспірант О.Є. Шмельова

Науковий керівник к.т.н. доц. О.О. Сафронова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Визначити особливості формування формального та неформального навчального простору на базі ЗВО творчого спрямування.

Об'єкт дослідження – інтер'єр навчального простору ЗВО творчого спрямування. **Предмет дослідження** – формальний та неформальний навчальний простір. **Методи та засоби дослідження:** аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел за тематикою дослідження, систематизація та узагальнення понять формального та неформального освітнього середовища.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Проаналізовано зміст понять формальної та неформальної освіти; запропоновано введення терміну *неформальний освітній простір на базі ЗВО*.

Результати дослідження. Протягом останніх років світовий освітній процес зазнає фундаментальних змін. Це зумовлено насамперед такими чинниками, як стрімкий розвиток технічного прогресу і впровадження новітніх технологій в простір життєдіяльності, що призвів до змін у способі життя людини і її потреб загалом, а також уподобань і смаків студентів; дослідження у галузі психології сприйняття простору. Всі ці чинники призвели до зміни уявлень про традиційну методіку навчального процесу [3]. Наразі гостро постає питання адаптації інтер'єру навчального простору до сучасних потреб освітнього процесу.

В ході дослідження розглянуто найпоширеніші визначення формальної та неформальної освіти та відповідного освітнього простору.

Для визначення поняття формального та неформального навчального простору, спочатку необхідно визначити існуючі види освіти. Згідно закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. [2] освіта поділяється на наступні види:

- *формальну освіту* - це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти освіти кваліфікацій, що визнаються державою;
- *неформальну освіту* - це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій;
- *інформальну освіту (самоосвіту)* - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

В той же час згідно з Державними будівельними нормами [1] до *формального навчального простору* відносяться – навчальні кабінети, лабораторії, кабінети інформатики та обчислювальної техніки, кабінети та зали креслення та курсового/дипломного проектування, зали малювання і живопису, аудиторії різної місткості.

Автор звіту “Research on Learning Space Design: Present State, Future Directions”, який присвячений дослідженню дизайну навчального простору, розділяє освітній простір на *формальний* і *неформальний*. Згідно даного звіту існує три типи неформальних навчальних просторів [4]:

- неформальні навчальні простори *інтегровані в бібліотеку*;
- неформальні навчальні простори *інтегровані в простори згромадження*;
- неформальні навчальні простори *інтегровані в коридори*.

Наголошено, що поточний попит на неформальні навчальні простори перевищують їх пропозицію.

Наразі проведена значна кількість досліджень, спрямованих на пошук засобів підвищення креативності студентів, збільшення мотивації до навчання, покращення показників продуктивності тощо. В результаті таких досліджень окреслено принципово нову модель освіти, менш формалізовану, та більш гнучку і адаптивну.

Саме тому останнім часом активно використовується практика організації коворкінгів на базі ЗВО, яка тільки починає носити масовий характер, та здебільшого реалізується власним коштом та зусиллями викладачів і студентів. Згідно останньої редакції закону України «Про освіту», коворкінги на базі ЗВО використовуються здебільшого для проведення неформальних позааудиторних занять, таким чином їх можна віднести до *неформального навчального простору*. Виходячи з проведених досліджень такі коворкінги мають наступне функціональне призначення: групова робота або навчання; індивідуальна робота або навчання; проведення лекцій, майстер-класів; конференції або групові обговорення; проведення показів; проведення виставок; спілкування; харчування; очікування занять; перегляд кінофільмів тощо.

Якщо брати до уваги специфіку освітнього процесу саме в ЗВО творчого спрямування (симбіоз навчання та творчості, психологічні та поведінкові особливості учасників освітнього процесу тощо) можна стверджувати про необхідність обов'язкової організації осередків неформальної освіти на базі таких ЗВО. Оскільки такі спроби наразі мають місце у державних та приватних навчальних закладах різної направленості та можуть бути охарактеризовані як позитивні, пропонується ввести термін «неформального навчального простору на базі ЗВО».

Під *неформальним навчальним простором на базі ЗВО* мається на увазі навчальний простір, який має усі ознаки та функції неформального, але діятиме в площині формальної освіти згідно чинного законодавства. Тобто функціонування такого простору у ЗВО повинно використовуватись не тільки традиційно, наприклад для ведення неформального освітнього процесу. Основна мета організації такого простору – зробити його в подальшому базовим компонентом саме формальної освіти.

Висновки. Поняття формального і неформального навчального простору тісно пов'язані з видами освіти, та мають деякі розбіжності у визначеннях в різних джерелах. Оскільки на сьогоднішній день доведено ефективність неформальної освіти та використання неформальних навчальних просторів, пропонується ввести поняття *неформального навчального простору на базі ЗВО*, діяльність в якому прирівнювалась би до діяльності у традиційному навчальному просторі, який відноситься до формальної освіти.

Ключові слова. Формальний і неформальний навчальний простір, дизайн освітнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДБН В.2.2-3:2018 Будинки і споруди. Заклади освіти.
2. Закон “Про освіту” від 05.09.2017 № 2145-VIII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Kramer S. Colleges&Universities. EducationalSpaces. - BraunPublishing, 2010.– 272 p.
Painter S. Research on Learning Space Design: Present State, Future Directions [Електронний ресурс] / S. Painter // Report from the Recipients of the 2012 Perry Chapman Prize. – 2012. – Режим доступу : https://www.acmartin.com/sites/default/files/LearningSpaceDesign-L_0.pdf